

APAI ÖRÖKSÉGEK

Az ezeracrú Somló

Artista, zenész, zeneszerző, jogász, aki ha újrakezdené, orvos lenne. Az MMM Magazin Somló Tamással közösen megpróbálta végigvenni a művész kalandokban bővelkedő életének legfőbb állomásait, amelyben többször is a nők hozták a fordulatot.

– Sokoldalúsága mennyire köszönhető az édesapjának, aki eredetileg szintén jogásznak tanult, később gépkocsikkal foglalkozott, mindemellet hegedült?

– Általában minden, ami történt velem, valamilyen módon kötődik hozzá. Én úgy érzem és érzem, az a szemlélet, amit ő képviselt, a lehető legjobb. Követendő példa számomra, hogy nem ragadt bele egy dologba, minden érdekelt.

– Nyilván a zene felé is ő terelte, ám a hangszerválasztásnál ez már kicsit elcsúszott: Ön állítólag egyenesen utálta a gyermekkori hegedűórákat, később azután a zongorától kezdve a basszusgitáron és dudán át a szaxofonig mindent kipróbált. Melyik az igazi hangszere?

– Valóban apánk terelt engem és a bátyámat a zene felé, ám nem engedhettünk meg magunknak egy zongorát, míg a hegedű viszonylag könnyebben hozzáférhető volt. A hegedű azonban önmagában nekem kicsit üres, a gyakorlásához pedig nagyon intim környezet kell, hogy az ember hallja belül azt a harmóniát, amire játssza a dallamot. Ezek valahol mind igazak a szaxofonra is, és amikor a beatzene bejött, a hegedű avittá is vált. Elsősorban mindenki gitározott, én is beszálltam ebbe, bevitettem az osztályba a gitárt, és a Charlieval, aki az osztálytársam volt, ordítottuk a Beatlest. De mivel a szaxofon azért szintén elfér a beatezenében, akár az elektromos gitárok mellett is, tulajdonképpen az lett az én hangszere.

– Amikor a beatzene betört, akkor talált rá a szaxofonra, vagy az korábban jött?

– A hegedűtanárom javasolta, hogy kezdjek el szaxizni is. Ő tájékozottabb volt, ismerte az új jazz és tánczene irányzatokat, és tudta, a szaxofon, mint szólóhangszer, bele fog férni ebbe. Azt mondta, ne aggódjak, hamar túl lehet lenni az első nehézségeken, utána már örömisztikus a szaxofonozás. A fafűvós hangszerek technikája egyébként, a klarinét másfajta ujjrendjét leszámítva, ugyanaz, szóval ezek között aztán már könnyebb volt az átjárás.

– Szépen levezette, hogy bizonyos kényszerek meg hasonlóságok okán lett zenei polihisztor, de azért csak szükség van ehhez egy alap muzikális adottságra.

– A muzikalitás nélkülözhetetlen bármelyik hangszernél, ha az nem adatott meg, nem lehet erőltetni. Az kell a közös zenéléshez is, hiszen bízva bízunk egymásban, abban, hogy a másiknak ugyanolyan érzetei vannak a tempóval,

Bár adná magát, Somló Tamás nem szenvedélyes hangszergyűjtő, saját bevallása szerint ellenben szenvedélyes ember- és kutya gyűjtő. Bizonyíték erre „a 4 gyermek, a 3 kutya és a 4–5 volt feleség”.

rítmussal, dinamikával, stílussal, egy szóval a zenével kapcsolatban.

– Szintén egy zenetanára vezette be az artisták világába. Heinemann Sándor egyben a Fővárosi Nagycirkusz karmestere is volt, s az ő hatására iratkozott be az Ön által csak bohócipari technikusként aposztrofált Állami Artistaképzőbe. Hogy kell elképzelni az artistatanoncok mindennapjait?

– Ötödik általánostól gimnázium végéig reggel 8-tól délután 1-ig voltak a szakmai órák: akrobatika, táncok, balett, zene, zsonglörködés, cirkusztörténet, színészmesterség, pantomim. Aztán a Városligeti fasorból – akkor még Gorkij fasor – áttereltek minket az akkor még Operával szemközti Balettintézet épületébe, ahol délután a balettosokkal közösen ment a rendes tanítás. Fél hatkor szabadultunk ki, én addigra olyan fáradt voltam, hogy sokszor elaludtam hazafelé a villamoson. Utána volt két év művészképző, ami akkor éppen főiskola volt, tehát a végén diplomát szereztünk.

– Ez így elmondva nagyon egyszerűnek tűnik, de azért nyilván abhoz is kell valami érzék, hogy az emberből végzett artista legyen.

– Valami akrobatikus, artisztikum adottság természetesen kell, de nekem tényleg csak ott derült ki, hogy van ilyen. Elején nem ment például az akrobatika, de a végére belejöttem, és már annyira imádtam, hogy órák után is bementem a terembe ugrabugrálni. Ez a mai napig megmaradt: szinte nem tudok úgy lefeküdni aludni, hogy előtte nem csináljak pár fekvőtámaszt, guggolást, bármit, amivel kicsit lefárasztom magam.

– Ez a testi előfeltétel. És mi van a társadalmival? Azt hinné az ember, a cirkusz világa olyan zárt, hogy abba csak beleszületni lehet.

– Nagyon sok hozzám hasonló gyerek jelentkezett. Az artista és balett szaknak akkoriban volt egy nagy vonzereje: az ember útlevelet kapott. Ráadásul szinte törvénytörő volt, hogy élünk a lehetőséggel és külföldön lépünk fel, itthon ugyanis az állam – miután a saját pénzén kinevelte az artistákat – nem igazán tudott munkát biztosítani. De ha volt is, a fizetés nem

volt összehasonlítható a nyugatiakkal. Az artistalétnek rövid a kifutása, 30–35 éves korig lehet csinálni. Ez alatt kell elméletileg megteremteni a pénzt a nyugdíjas évekre is. Külföldön a jó produkciót jól megfizették. Ez ma is ugyanígy működik. Akkor a gyerekek, mielőtt elvégezték az artistaképzőt, szinte kivétel nélkül kimenekültek külföldre. Én nem disszidálni akartam, minden idekötött, csak egyáltalán világot látni. Gyerekkoromban bújtam az expedíciós könyveket, olvastam Idonéziáról, Jáváról, Borneóról. Ez izgatott.

– Sikerült eljutnia a könyvekben megcsodált helyekre?
– Indonéziába mondjuk éppen nem, de az artisztikum révén így is rengeteg olyan helyre jutottam el, amiről előtte álmodni sem mertem. Bejártuk például Dél-Amerikát. Éppen a holddraszállás idején voltunk Rióban. Helyi idő szerint éjjel kettőkor kétfélmillióan várták a Copa Cabán az eseményt. Amikor Armstrong a Holdra lépett, eszméletlen karnevált tört ki.

– Nyomon követi a mai cirkuszvilágot?
– Természetesen, ezt nem tudom letenni a lelkemből. Nemrég volt Budapesten a Nemzetközi Cirkuszfesztivál, voltam az előadásokon. Ez a fesztivál egy nagyon jó kezdeményezés, újraélesztette az artisztikumot is, ami eléggé kiment a divatból. Egy ideje főleg kisgyerekeknek propagálják a cirkuszt, miközben az már annyira örvöződött ezzel a Cirque de Soleil-es színháziaskodással, annyira komolyak a produkciók, hogy bárkit elkápráztatnak. Ma már mindenki színész, előadó is egyben, a nagy kunszt önmagában kevés, azt úgy is

kell tálalni. Másrészt a produkciókban a jelmez, a zene, minden össze van hangolva. Mi anno felvettünk valami magyaros népviseletet, a produkciónk alatt pedig jazz zene szólt, teljes ízlésficam.

– A mai Somló Tamásnak a lefekvés előtti torna mellett mit ad ez a hátrahagyott világ?

– Megtanultam értékelni a bizalmat: azt, ha van kibem megbízni, és ha bennem megbíznak. A mai életben ez nagyon nem így van, az emberek magánzók, mindenki csörtet a maga útján.

– Hogy lett vége az artista karrierjének?

– A sulis utolsó 2–3. évre már látják a tanárok, melyik gyereknek mihez van kedve, tehetsége, e szerint szakosítják őket. Nekünk csoportot alakítottak, 5 Luxor volt a neve, három lány és két fiú alkotta. A fő produkcióban akrobata ugrabugrát mutattunk be, közben buzogányokat dobáltunk, de olyan gyorsan, hogy néha már magunk se láttuk. 8–9 évig jártuk a világot, de aztán a csajoknál elkezdett dolgozni a természetes és abszolút normális ösztön, szerelmesek lettek, ráadásul nem belénk. Két év alatt mi fiúk magunkra maradtunk. Utána még megpróbáltuk egy artistaiskolás lánnyal, de végül az sem jött össze. Akkor döntöttem úgy, hogy visszatérek a zenéhez.

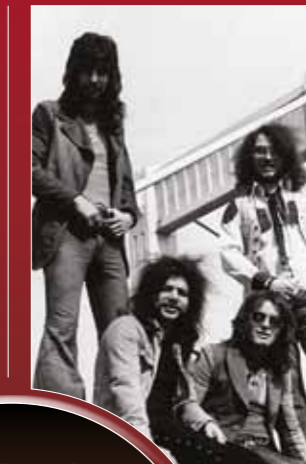
– Egy helyen azt mondta, a zenekar és a cirkusz rokonlelkek. Ezzel együtt, gondolom,

nem volt könnyű az átállás. Maradt hiányérzete?

– Gyorsan történt minden: amikor végleg hazajöttem, a Kex épp újjáalakulóban volt, hívtak, hogy szálljak be. Mondjuk olyan nagy szükség nem volt rám. A frontember, Baksa-Soós János elvitte az egész műsort. Olyan zsenit azóta se láttam. A program nagy részében egyedül csinálta az ötletet, mindenki fetrengett a röhögéstől. Aztán a Baksa egyszer csak eltűnt, kivándorolt, nélküle pedig ezt nem lehetett folytatni. Akkor átkeveredtem a Non-Stop együttesbe. Ott egy nagyon jó kis társaság kovácsolódott össze, viszont mint zenekar nem sokra vittük, valami mindig közbejött. Aztán egy turnén mi voltunk az LGT előzenekara, és akkor a Presszer Piciék megkérdezték, van-e kedvem átigazolni, mert elmegy a Frenreisz. Az se gond, hogy nem tudok basszusgitarózni, mondták, hamar megtanítanak. Úgy gondoltam, ez egy fontos lépcsőfok a zenei pályafutásomban. A Non-Stopból elengedtek, ezért a mai napig hálás vagyok nekik. És akkor elkezdődött az LGT-mizéria, nem győztem kapkodni a fejem. Laux volt a menázsér, úgy kezdte, hogy egy évre előre teleírta a noteszem. Volt ebben külföldi turné, Popfesztivál lemez, Popfesztivál előadások, saját lemez. Próbáltunk, játszottunk, utaztunk. Ez a sűrűség végképp ráébresztett arra, hogy ez is éppen olyan, mint a vándorcirkusz.

– 1998-ban „vén fejjel” beiratkozott a jogi egyetemre. Miért?

– Benne volt, hogy apám nem tudta befejezni a jogot. Épp az államvizsgái idején vált el anyámtól, és mivel mi gyerekek vele maradtunk, nem maradt ideje a tanulmányaira. Később

Somló Tamás
2004. augusztus 20-án
megkapta a Magyar
Köztársasági Érdemrend
Iovagkeresztje polgári tagozat
kitüntetését.

aztán sajnálta, hogy nem jött neki össze. Én 1976-ban és 1979-ben már felvételiztem, de mindkétszer elbuktam. Aztán 20 évvel később, amikor a húgom már orvosként jelentkezett posztgraduális jogi képzésre, én is követtem őt. Akkor már főleg a kíváncsiság hajtott, az, hogy meg lehet-e fejteni az igazság ismérvét. Én azt hittem, arról, hogy mi jogos és mi nem, minden ember ugyanúgy gondolkodik. Aztán rá kellett jönnöm, ez nem így van.

– Mi volt a legfurcsább az iskolapadba visszaülve?

– Mindenek előtt újra meg kellett tanulnom tanulni, odafigyelni, feldolgozni a hallottakat. Ráadásul mindezt úgy, hogy nagyon rossz volt az előadóterem akusztikája. A végén már hallókészüléket vittem magammal. Aztán elképesztő volt, hogy milyen hatalmas tudású emberek tanítanak, tátott szájjal hallgattam őket. Ráadásul úgy adtak elő egy száraz pénzügyi jogot is, hogy még én is, akitől a közgazdaságtan nagyon idegen, megszerettem. Ezzel együtt egyik államvizsgán sikerült kihúznom az 52 tételből a szerzői jogot, viccesen meg is gyanúsítottak, hogy valami csalafintaság van a dologban.

– 2004-ben aztán végzett is. Ez a tudás segíti eligazodni a zeneiparban? Jobban menedzseli azóta saját zenészi karrierjét?

– A menedzselés szinte egy önálló tudományág, ami szerintem egyszer tananyag lesz az iskolákban, mert mindenkinek szüksége van rá az érvényesüléshez. Inkább arra jöttem rá, hogy rengeteg joghézag van a szakmában. A zenészsakma újkeletű, nincs kialakult jogi, közgazdasági kultúrája, inkább szokás alapján működik. Jön egy telefon az egyik hely üzelmeltetőjétől, megkérdi, mennyit kérsz, és ha az ár elfogadható, akkor elhív. Aztán előfordul, hogy a koncert után nem akarja a honoráriumot kifizetni, kitalálja, hogy kevesen voltak a bulin. Ez ellen kéne például védelem nyújtani. De foglalkoztat, miként lehetne gondoskodni a kiöregedett zenészekről is, szóval ilyen általános problémák jogi orvoslásában

tudnék, úgy érzem, segíteni kicsit. Előtte persze majd még sokat kell foglalkoznom vele, mert sok rutinra, kellő ismeretre van szükségem hozzá.

– A honlapján azt írja, ha újra születne, orvos lenne. Ezt komolyan gondolja?

– Számomra az orvoslás a legemberibb szakma. Képesnek lenni megjavítani az embereket, felállítani egy jó diagnózist, majd megpróbálni megtalálni a megoldást – a legemberibb feladat. Ez a materiális tudás alapú varázslás semmihez nem fogható sikerélmény lehet.

– Van még valami az orvosi hivatáson kívül, amit úgy érez, elmulasztott az életében?

– Minden el tud kápráztatni. Legközelebbi reinkarnációmban, ha felvennének, Zeneakadémiára is járnék, hogy tudományosabban átlássam a zenét. De érdekelné a fizika, biológia, kémia, mondjuk ez az orvosi hivatással parallel. A matematika viszont nem áll hozzám annyira közel. Pedig nagyon szeretek sakkozni, azt is apám mutatta meg nekem, még sakk-körbe is jártam. A mai világban amúgy is sok mindenhez kell érteni. A gyermekeim mind megvannak fertőzve a zenével, ami egy nagyon szép hobbi, de ne ettől várják az anyagi boldogulást, tanuljanak rendes szakmát, álljanak több lábon.

– A zenét szép hobbinak tekinti, az artistaságot maga mögött hagyta, a jogot még nem gyakorolja és szeretne orvos lenni. Tulajdonképpen micsoda Somló Tamás?

– Azért én elsősorban zenész vagyok. Bár a személyimben például nagyon sokáig az artista szerepelt. De igazából mindig is, minek titulálja magát az ember, csak helyt tudjon állni normálisan a tömegben, s tudja megőrizni a tisztességét. ▽

Gerri Ádám